

que propterea debemus similitudinem carnis peccati carni æquare peccati, quantum attinet ad differentiam pertinenti ad peccatum et non pertinenti, quia noluit esse inter utramque carnem differentiam resurgendi et non resurgendi, qui noluit esse non moriendi atque moriendi.

Imitatio autem, quam suffulcis, ubi non opus est, quid ad istam causam valet? Imitatio quippe in voluntate est; sed cum bona est, præparatur, sicut scriptum est, voluntas a Domino¹. Nemo ergo imitatur nisi velit: moritur autem homo et resurgit, velit nolit. Verum et ipsa imitatio non semper tunc fit, quando eadem natura est imitandi, quæ imitantis: alioquin Angelorum, quorum diversa natura est, justitiam et pietatem non possemus imitari; quod tamen nos a Domino poscere in oratione, cum dicimus, «Fiat voluntas tua sicut in cælo et in terra²,» etiam ipse confessus es³.» Nec Deum Patrem imitemur, cujus a nobis longe diversa natura est: tamen Dominus ait, «Estote sicut Pater vester qui in cælis est⁴:» et per Prophetam dicitur, «Sancti estote; quia ego sanctus sum⁵.» Non ergo ideo Christum non possumus imitari, quia ille in similitudine carnis peccati in hoc sæculo fuit, nos autem in carne peccati.

XXXV. JUL. Has vires exseramus in traducem, dicamusque: Si Christus, qui homo factus est, non habuit naturale peccatum; quomodo dicunt quidam in vobis, quia imagini Dei pravitas dominetur ingenita? Si autem in natura malum est, et Christus, qui in eadem natura deprehenditur, sub regno diaboli est constitutus. Si autem ille creditur reus, inanis est prædicatio nostra, et vacua est fides vestra: inveniuntur autem falsi testes Apostoli, quia testimonium dixerunt adversus Deum, quod filium

¹ Prov. viii, juxta lxx. — ² Matth. vi, 10. — ³ Supra lib. 2. n. 52. — ⁴ Matth. v, 48. — ⁵ Levit. xi, 44.

suum, ex semine David secundum carnem, innocuum sanctumque formaverit, si eum maledicti seminis crimen infecit. Prorsus si in tali Christo speramus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus non minus verus homo, quam verus Deus, de Adam stirpe generatus, factus ex muliere, factusque sub lege, nullum fecit, et ideo nullum habuit peccatum. Apparet igitur crimen voluntatis esse, non seminis.

ATG. Ex hoc certe quasi fundamine tota ratiocinationis tuæ structura consurgit quod primum posuisti, dicens: «Si Christus, qui homo factus est, non habuit naturale peccatum; quomodo dicunt quidam in vobis, quia imagini Dei pravitas dominetur ingenita?» istaque propositione convulsa et effossa, quidquid deinde tanquam subsequens addidisti, facillima labe subvertitur. Non enim sequitur, ut si Christus, qui homo factus est, non habuit naturale, hoc est, originale peccatum, nulla imagini Dei pravitas dominetur ingenita: quoniam non sequitur, ut si nihil habuit pravitatis similitudo carnis peccati, nihil habeat pravitatis cui est ista similis, id est, caro ipsa peccati; imovero id sequitur, ut si est similitudo carnis peccati, sit etiam caro peccati. Quia omne simile, alicui simile sit necesse est: et si solus habuit Christus veram quidem carnem, sicuti cæteri homines, sed tamen carnis peccati non proprietatem, sed similitudinem; non solum necesse est ut sit alia cui hæc similis sit caro peccati, sed omnium cæterorum hominum non sit nisi caro peccati. Quapropter etsi malum est in carne peccati, non est tamen in Christo, qui venit in carne vera, non tamen in carne peccati, sed in similitudine carnis peccati, carnem sanare peccati. Non ergo ille creditur reus, sed ab illo noster solvitur reatus, et originalis, et additus. Unde nec inanis est Apostoli præ-

dicatio, qui non prædicaret in Christo similitudinem carnis peccati, nisi aliorum carnem sciret esse peccati. Nec vacua est fides nostra, qua vacuatur hæresis vestra. Nec falsi testes inveniuntur Apostoli¹, qui similitudinem carnis peccati discernunt a carne peccati, quod non facit hæresis vestra, et sic ex semine David evangelizant Christum; ut tamen de Spiritu sancto natum asserant et virgine Maria, non de carnis concupiscentia, ut similitudinem carnis peccati haberet, carnem vero peccati habere non posset. Nec miserabiliores sumus omnibus hominibus ista credentes; sed carnem Christi a carne peccati non esse discretam, magna miseria credimus. Proinde argumentationem tuam vana conclusione determinas, dicens, « Apparet igitur, crimen voluntatis esse, non seminis. » Hoc omnino inaniter intulisti: quoniam superiora, ex quibus eam confectam putas, consequentia non esse monstravi; et procul dubio, quia in paradiso esse possent, nulla esse post paradysum vitia nascentium, nisi mala voluntate primorum gignentium vitiarentur et semina.

Cur non ergo potius tibi dicitur (ut nos veraciter, quatu fallaciter usus es, eadem forma ratiocinationis utamur:) Si Christus homo in similitudine carnis peccati ad homines missus est, quomodo non quidam in vobis, sed omnes vos dicitis, aliam cui sit ista similis, carnem non esse peccati, si non est alia caro peccati? Si Christus non habuit similitudinem carnis peccati, inanis est prædicatio ejus qui hoc dixit, inanis est et fides Ecclesiæ catholicæ quæ hoc credidit; invenitur autem et falsus testis Apostolus, qui testimonium dixit adversus Christum, quia similitudinem carnis peccati habuit, quam non habuit. Sed si hoc credimus, fidelibus non sociamur homi-

¹ Rom. viii, 3.

nibus. Nunc autem Christus missus est in similitudine carnis peccati; quia solus veram carnem sic habuit, ut non esset caro peccati, sed ejus similitudo: ac per hoc necesse est ut fateamur, carnem cæterorum hominum esse peccati, cui similis facta est vera caro Christi, sed non caro peccati.

XXXVI. JUL. « Confodiuntur nempe Manichæi, et peccatum naturale credentes, et resurrectionem carnis negantes. « Nunc autem, inquit, Christus resurrexit a mortuis primitiæ dormientium, quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum¹. » De resurrectione hic Apostolus non generali loquitur, quam experturi sunt etiam scelesti, etiam profani homines; sed de eorum tantummodo, qui transferentur in gloriam. Beatam ergo resurrectionem puro nomine resurrectionis ostendit, ejus comparatione, illa impiorum quasi non sit resurrectio, præteritur. Hic ergo Apostolus non solum resurrectionem, ut dixi, quæ bonis malisque communis est, sed resurrectionem inculcat beatam: et licet non sit unum resurrectio et beatitudo resurrectionis, sicut nec resurrectio et resurrectionis miseria unum est; tamen quia beatitudo æterna absque resurrectione non est, nomine ejus illa quoque felicitas, quæ excitationem haud poenitentiam facit esse, signatur. Ut si aliquis industriam, vires, et studia diversa collaudans, compendio ea vitæ velit ostendere, verbi gratia, eruditam illius vitam, elegantem hujus, impigram appellet alterius; non utique admoverit distinctionem, ut idem vita quod industria, quod elegantia, quod fortitudo videatur: aliud est quippe vivere, aliud studere; verumtamen nisi vixeris, nullus studebis. Ita etiam non est idem resurrectio quod beatitudo; est quippe misera excitatio cinerum: tamen

¹ 1 Cor. xv, 20.

nullus regnabis, nisi ante resurrexeris. Mors ergo corporis et resurrectio corporis e regione consistunt: si mors esset universa pœnalis, esset quoque universa resurrectio præmialis: nunc autem est resurrectio pœnalis omnium, qui ignibus deputantur æternis: ergo et mors non supplicialis est, sed naturalis. Sicut enim non facit generaliter mors corporis, ut pœniteat interiisse; sic non facit generaliter resurrectio, ut placeat revixisse. Verum et istius bonum in remuneratione surgentium, et illius amaritudo in adustione punitorum est: quæ utraque pro meritis consequuntur. Apparet igitur Apostolum non de morte naturali, sed de criminorum, quam infelicem facit pœna perpetua; nec de resurrectione communi, sed quam beatam facit gloria sempiterna, disserere: nec ubi de personis disputat præjudicium inferre creaturis, sed salvis semper distinctionibus latisque limitibus naturarum et voluntatum, sic miscere nonnunquam vocabula, ne specialitas rerum confusione depereat.

« Per hominem ergo mors, et per hominem resurrectio mortuorum¹: » non hic ab homine mortem conditam; sed in homine apparuisse denuntiat: sicut et resurrectionem mortuorum non dicit ab homine factam, hoc est, a Christo; sed in homine, sicut ad Philippenses idem magister: « Obediens, inquit, factus est usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod et Deus illum exaltavit, et donavit illi nomen, super omne nomen². » Petri quoque apostoli in hoc concurrat assertio: « Viri Israëlita, audite, Jesum virum Nazarenum approbatum a Deo in vobis per manus iniquorum interemistis, quem Deus suscitavit solutis doloribus inferni. » Et item: « Hunc Jesum Deus resuscitavit, cui omnes nos testes sumus³. » Ibi ergo sicut proprium erat hominis

¹ 1 Cor. xv, 21. — ² Philip. ii, 8. — ³ Act. ii, 21.

sine Deitatis injuria obire mortem, ita proprium Divinitatis hominem illum a mortuis excitare. Quod autem Deus pronuntiatur operari ex persona Verbi, ipse quoque Christus facit. Sic enim dixerat: « In potestate habeo » ponere animam meam, et in potestate habeo sumere illam¹. » Cum ergo sit Filii una persona, tamen distinctione legitima aliud applicatur carni, aliud Deitati. « Per » hominem ergo mors, et per hominem resurrectio mortuorum², » manifestata, non creata: cæterum utrumque institutum per Deum est; sed in Adam mortis conditio, in persona vero Christi primitiæ resurrectionis elaruerunt. Hic ergo ubi dicit Apostolus: « Per hominem » mors: » si per voluntatem ejus dicas, nihil pertinet ad naturam; si per naturam, nihil spectat ad culpam. Homines nempe, alterum mortis, alterum resurrectionis ex adverso locavit, istum secundum nolens illi subdere.

Et sequitur: « Sicut in Adam omnes moriuntur, ita et » in Christo omnes vivificabuntur³. » Hoc ergo quod ait: « Omnes in Christo vivificabuntur, » etiam de impiis, an tantum de fidelibus dicit? Si de impiis, quod omnes vivificentur in Christo; ergo nullus in pœna est: si de fidelibus; non ergo universi vivificantur in fide Christi, sed tantum fideles, quamvis omnes omnino virtute ipsius, qua conditi fuerant, excitentur. Si ergo de morte corporis loquitur: « In Adam omnes moriuntur: » nullus hoc nomine indicatur reatus, quando in eodem Adam et Christus mortuus invenitur; neque enim secuta esset veritas resurrectionis, nisi præcessisset veritas mortis. Igitur in Adam pronuntiat Apostolus omnes mori. Si hæc mors non indicat aliud quam corporis resolutionem; nihil spectat profecto ad naturale peccatum, nec quidquam præjudicat innocentibus, si in Adam mori dicantur

¹ Joan. x, 18. — ² 1 Cor. xv, 21. — ³ Ibid. 22.

tur, in quo et Christus est mortuus. Sin autem hoc quod ait : « In Adam omnes moriuntur : » ad peccatum vis animi, et non ad mortem solum, sed ad mortem ream et miseram pertinere, id est, quam deputata criminibus poena consequitur : in ea autem videlicet gehenna nec Christus potuit esse, nec Sancti : igitur nec innocentibus præjudicat, qui ut nihil boni, ita nihil mali voluntarii habent; sed hoc solum retinent, quod a Deo facti sunt; quos jure baptismatis consecramus, ut qui eos fecit condendo bonos, faciat innovando et adoptando meliores. Quod itaque dicit Apostolus : « Sicut in Adam » omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur : » abest tantum ab ista suspitione traducis Manichææ, quantum Christus a peccato, qui et iniquitatem non habuit, et minus de hominis natura nihil habuit. »

AUG. Quid est, quod adversus nos disputans dicis : « Confodiuntur nempe Manichæi, et peccatum naturale credentes, et resurrectionem carnis negantes? » Numquid nos, sicut illi, aut peccatum tribuimus alienæ naturæ, aut carnis resurrectionem negamus? Prorsus Manichæi confodiantur a vobis, qui vobiscum confodiuntur a nobis, et quando adjuvantur a vobis. In eorum quippe adiutorium discordiam carnis et spiritus peccato Adæ negatis esse tribuendam; ut illi hujus mali causam requirerent sive reddentes, alienam mali naturam Deo bono coæternam commixtam nobis esse concludant.

Exponis deinde sequentia, ubi de carnis resurrectione Apostolus disputat, et dicis, « Non cum loqui de resurrectione communi, bonorum scilicet et malorum; sed eorum tantum, qui transferentur in gloriam. » Ita est quidem : tamen de resurrectione corporis loquitur. Huic ergo e contrario mors opponitur corporis, eisque, id est, morti corporis et resurrectioni, singuli distribuuntur

auctores, homines duo : « Quoniam per hominem mors, » et per hominem resurrectio mortuorum¹. » Et ipsi homines duo propriis etiam nominibus exprimuntur, ut de quibus hoc dictum sit, evidenter appareat, atque additur : « Sicut enim in Adam omnes moriuntur, sic et in » Christo omnes vivificabuntur. » Moriuntur, ait; non ait, moriuntur : ex altera vero parte non ait, vivificantur; sed vivificabuntur. Nunc enim moriuntur ex poena, tunc vivificabuntur ex præmio. Non itaque de illa morte nunc loquitur, quæ futura est eis, qui cum anima et corpore igne cruciabuntur æterno; alioquin ex utraque parte verbum futuri temporis poneret, et sicut dixit, vivificabuntur, ita diceret, moriuntur. Cum vero dixit, moriuntur, quod utique nunc fit; vivificabuntur autem, quod tunc fiet : satis ostendit se de illa morte agere, in eo quod dicit : « Per hominem mors, quæ animam dissolvit a carne : » quamvis et ad illam mortem futuram pertineant, quæ secunda mors dicitur, qui reatum quem per Adam generatione traxerunt, per Christum regeneratione non solvunt. Nunc proinde quia de resurrectione corporis loquitur, quæ futura est, cui opponit e contrario mortem corporis, quæ nunc fit; et duo ista contraria singulos auctores habent, Adam mors, Christum resurrectio mortuorum : sicut intelligitur resurrectio illa præmialis, ita esse intelligenda est mors ista pœnalis. Præmio quippe a contrario non opponitur natura, sed poena. Et ideo isto loco, ubi resurrectio corporis opponitur morti corporis, non de communi resurrectione agit Apostolus, quæ ad justos et injustos pertinet; sed de illa potius, in qua erunt qui vivificabuntur in Christo, non qui damnabuntur a Christo : quamvis utrosque ipse resurgere faciat, « Cujus » vocem audient omnes, qui in monumentis sunt, et pro-

¹ 1 Cor. xv, 21.

» cedent qui bene fecerunt, in resurrectionem vitæ; qui
 » autem mala egerunt, in resurrectionem iudicii¹. » Ideo
 ergo, ut dixi, eam volui² commendare, quæ ad benefi-
 cium Christi pertinet, non etiam illam, quæ tantum ad
 iudicium, ut quoniam ista præmialis est mors quoque
 corporis, quæ a contrario huic opponitur, ostendatur
 esse pœnalis. Sicut enim vitæ mors, ita præmio pœna
 contraria est: per quam pœnam, id est, corporis mor-
 tem, quoniam sancti Martyres certaverunt atque vicerunt,
 mors eorum in qua nunc dormiunt in conspectu Domini,
 non suo genere, sed illius munere pretiosa est³. Etiam
 pœnæ quippe Sanctorum, sine dubitatione pretiosæ sunt:
 sed non quia pretiosæ sunt, ideo pœnæ non sunt; sicut
 non quia pœnæ sunt, ideo pretiosæ sunt; sed quia pro
 veritate susceptæ, vel cum pietate toleratæ sunt.

Hunc sensum sanum et catholicum si teneres, non in
 paradysum Dei, hoc est, in locum sanctarum deliciarum,
 non solum mortium pœnas, verumetiam mortiferarum
 valetudinum mitteres. Omnis autem pœna hominis quid
 est, nisi pœna imaginis Dei? quæ si infertur injuste,
 profecto a quo infertur, injustus est. Quis porro dubitet,
 quod injuste inferatur pœna imagini Dei, nisi hoc culpa
 meruerit? Solus enim mediator Dei et hominum, homo
 Christus Jesus sine culpa pertulit pœnam, ut nostram
 scilicet et culpam vacuarent et pœnam; non eam pœnam
 quæ luenda in hoc maligno sæculo fuit, sed quæ nobis
 debebatur æterna. Et tamen ipse etiam nostrum in se af-
 fectum, morte propinquante, suscipiens: « Pater, in-
 » quit, si fieri potest, transeat a me calix iste⁴. » Qui
 utique potestatem habebat ponendi et sumendi animam
 suam: sed mortem, quam nulla culpa præcedente, pro

¹ Joan. vii, 29. — ² Forte voluit. — ³ Psal. cxv, 15. — ⁴ Matth.
 xxvi, 39.

nobis voluntate, non necessitate suscepit, pœnam tamen
 esse his verbis suis Deus ille magister ostendit, quam so-
 lus pro nostra sine ulla sua iniquitate sustinuit. Si ergo ista
 gloria misericordiæ Christi, qua pro nobis pœnam sine
 culpa pertulit, singularis est, ut non quidem in carne pec-
 cati, sed propter similitudinem carnis peccati, in Adam
 tamen, a quo descendit caro peccati, etiam ipse moreret-
 ur: procul dubio cæteri homines in hoc maligno sæculo,
 quod extra paradysum est, pœnas quascumque patiuntur
 a navitate usque ad mortem, in quibus pœnis utique pa-
 tiuntur et mortem, pro suis peccatis vel nascendo tractis,
 vel male vivendo additis, merito digneque patiuntur
 sub justo et omnipotente iudice; qui utique nec faceret,
 nec sineret inferri pœnas imaginibus suis, sine cuius vo-
 luntate nec passer cadit in terram, nisi justesciret inferri¹.
 Et quid est juste, nisi merito peccatorum, vel examina-
 tione virtutum; ita ut remissis etiam peccatis, pignus
 quod renati accipiunt salutis æternæ, in futurum eis sæ-
 culum prosit, hic autem solvant quidquid in hujus sæculi
 pœnalis vanitate et malignitate solvendum est?

Quid est ergo quod dicis, « Ideo baptizari parvulos,
 ut quos Deus fecerat condendo bonos, faciat innovando et
 adoptando meliores? bonos quidem fecit, quia omnis na-
 tura in quantum natura est, bona est: sed quos fecit
 bonos, non injuste faceret vel sineret esse miseros. Quam-
 vis et tu, qui eos innovari dicis, ducere vetustatem veteris
 hominis, cum sint nascendo utique novi, incautus et nes-
 ciens confiteris. Compelleris igitur unum ex his tribus
 eligere, ut aut paradysum impleas pœnis hominum, aut
 injustum Deum dicas in pœnis imaginum ejus, quas pa-
 titur innocentia parvulorum; aut quia hæc duo detestanda
 et damnanda sunt, agnoscas originale peccatum: et sic

¹ Matth. x, 29.

intelligas, omnes qui morte corporis moriuntur, in Adam mori, quia per ipsum hominem mors, id est, per culpam ejus et poenam; et omnes qui resurrectione corporis non damnantur, sed vivificantur, in Christo vivificari, quia per ipsum hominem resurrectio mortuorum, id est, per justitiam ejus et gratiam. Quia enim est poenalis corporis mors, ideo illi resurrectionem corporis tantummodo præmialem, (cum sit alia quoque poenalis,) e contrario videmus oppositam.

XXXVIII. JUL. Unusquisque autem in suo ordine primitiæ Christus¹, deinde hi qui sunt Christi in adventu ejus, deinde finis. « Idem, et alibi: Qui est primogenitus, inquit, ex mortuis². » Deinde his qui sunt Christi: « Id est Sancti, rapiuntur in nubibus³. » Post hoc finis: « Quoniam hi ibunt in regnum æternum, impii vero in » ignem æternum⁴. » Cum tradiderit regnum Deo et Patri, cum evacuaverit omnem principatum, et omnem potestatem et virtutem⁵: oportet enim eum regnare, donec ponat inimicos omnes sub pedibus ejus: omnia enim subjecit subtus pedes ejus; novissima autem inimica destruetur mors. Cum autem dixerit omnia ista subjecta sunt, sine dubio præter illum qui illi subjecit omnia: nam cum subjecta fuerint illi omnia, tunc et ipse subjectus erit ei qui sibi subjecit omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. « Regnum Dei et Patris est, ut impleto numero Sanctorum qui in ejus præscientia continetur, omnis principatus et universa virtus adversariæ potestatis intereat. Oportet quippe hanc efficientiam tanti esse mysterii, ut omnes inimici justitiæ sub divinis pedibus collocentur. Quod tunc fiet, cum destructam se et victam ab omnibus Sanctis mors æterna conspiciet. Cum autem

¹ 1 Cor. xv, 23. — ² Coloss. 1, 18. — ³ 2 Thess. iv, 17. — ⁴ Matth. xxv, 46. — ⁵ 1 Cor. xv, 24.

fuerint tam Christo quam corpori ejus omnia illa potestatum genera regni manifestatione subjecta, multo maxime congregatio omnis glorificata Sanctorum esse Deo subdita non desistet, sed totum corpus dignum regno cœlorum, quod sub Christo capite construitur, divinæ voluntati perfecta affectione cohærebit, ut extincta omni cupiditate culparum, Deus et contineat cunctos, et compleat. »

AUG. In hac parte disputationis tuæ nihil pene, quod ad causam quæ inter nos agitur pertineat, prosecutus es. Cur enim totum locum istum, ubi de resurrectione corporis Apostolus disserit, inserendum putasti, nisi propter illud quod ait, « Sicut in Adam omnes moriuntur, » ita et in Christo omnes vivificabuntur¹? » Quia scilicet corporis mortem non vultis peccato primi hominis tribuere, sed naturæ: quam sic in illo homine primo dicitis institutam, ut sive peccaret, sive non peccaret, moriturus esset. Unde satis tibi existimo esse responsum. Quamobrem prætermisissis eis, in quibus exponendis superfluo te dilatare voluisti, illud quod ait Apostolus, Novissima inimica destruetur mors, discutiendum forsitan sit, de qua morte sit dictum; utrum de ista quæ nunc est, qua de corpore exire anima compellitur, an de illa qua de corpore anima exire non sinitur, ut simul utrumque sempiterno igne crucietur: quæ mors utique nondum est, sed futura est: neque tunc destruetur, sed potius esse tunc incipit; quam nunc nondum esse quis ambigit? Hæc autem, quæ tunc in omnibus corpore morientibus frequentatur, cui contraria est corporis resurrectio, de qua ut hæc omnia diceret Apostolus disputabat; hæc, inquam, quæ nunc agitur, usitata et omnibus nobis nota mors corporis, tunc utique novissima destruetur, cum corruptibile

¹ 1 Cor. xv, 22.

hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem ¹. Quod procul dubio de resurrectione corporis quæ tunc erit, contra mortem corporis quæ nunc est, dictum esse perspicimus. Quapropter si mors æterna quæ nunquam fuit, non potest tunc destrui, quando esse potius incipit, nec unquam destruetur, quia semper erit; restat ut ista quæ nunc est, ipsa novissima, hoc est, in fine destruat, quando fiet resurrectione carnis ut non sit. Porro inimica quomodo esset, si naturalis ita esset ut pœnalis non esset? Pœnalis autem sub justo et omnipotente iudice nullo pacto esset, nisi meritis peccati accidisset. Jam tandem sensum tuum, rogamus, emenda? et paradisum beatorum, quem ponis hominum contaminaveras, munda.

Dici autem non potest, quantum mihi placeat, quod dixisti: « In regno cœlorum futurum esse, ut extincta omni cupiditate culparum, Deus et contineat cunctos et compleat. O utinam tuæ hujus sententiæ commonitione te corrigas, et cupiditatem culparum, quæ in carne nostra nunc, etiam coërcita, nobis repugnare non desinit, tunc vero, ut rectissime confiteris extincta nulla erit, jam non te libeat laudare ut aliquod bonum, sed ut malum potius accusare. Ipsa est enim tua illa suscepta, qua caro concupiscit adversus spiritum ², ut necesse sit etiam spiritui adversus carnem concupiscere, ne committatur unde homo damnetur. Quod discordiæ malum, rei utriusque bonæ et a Deo bono conditæ, id est, carnis et spiritus, per prævaricationem primi hominis in naturam vertisse, proclamat, neque Manichæus, neque Manichæorum adjutor, sed destructor Ambrosius.

XXXVII. JUL. « Alioquin, inquit, quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resur-

¹ 1 Cor. xv, 54, 55. — ² Galat. v, 17.

gunt? quid et baptizantur pro illis ¹? Quid et nos periclitamur omni hora? Quotidie morior per vestram gloriam, quam habeo in Domino. Si secundum hominem pugnavi bestiis Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgunt? « Manducemus et bibamus, cras enim moriemur. » Si, inquit, ista spes futuræ gloriæ, qua Deus omnia in omnibus erit, impia infidelitate quatiatur, negeturque resurrectio mortuorum, quid facient qui baptizantur pro mortuis? Natus hinc error aliquorum est, putantium inter exordia Evangelii eum morem fuisse, quo astantes pro cadaveribus profiterentur, et aqua baptismatis etiam defunctorum membra perfunderent: quod apparet de imperitia contigisse. Hoc enim quod ait Apostolus, « Baptizantur pro mortuis: » Nihil aliud indicat, quam illud quod ad Romanos dixit, Consepulti illi sumus per baptismum in mortem ²; id est, Qua gratia, tali ad baptismatis susceptionem animo accedimus, ut membra nostra mortificemus in posterum, et pro mortuis omnino degamus, si spes non est, quia post mortem vivamus? Cur autem et quotidianis, inquit, subdor periculis, in mortem jugiter incidens, quam inferunt persequentes, ut de vestris ante Deum possim profectibus gloriari, si mortui non resurgunt? Cur autem et secundum hominem pugnavi bestiis Ephesi, id est, cur sustinui bestialem seditiosorum furor, si adhuc nutat quod mortui resurgunt? « Nolite se- » duci: bonos mores corrumpunt colloquia mala. Ignorantiam enim Dei quidam habent: ad confusionem volis » dico ³. » Amor, inquit, peccatorum diffidere vos suadet de futuris putatur non esse iudicium, ut majore peccetur audacia. Omnino, inquit, nesciunt aestimare Deum, qui inficiantur resurrectioni. Non ergo solum remunerationem, sed virtutem divinitatis negatis, unde ni-

¹ 1 Cor. xv, 29. — ² Rom. vi, 4. — ³ 1 Cor. xv, 33, 34.

mium debetis erubescere. Ad confusionem vobis dico, posse inter vos tales quospiam reperiri. »

Aug. Et hic mihi prorsus quod ad rem pertineat, quæ in nostra disceptatione versatur, dicere voluisti. Proinde verbis Apostoli, quæ pro tuo captu explanare conatus es, quia ea quæ dixisti, quamvis in nonnullis sensum non tenueris ejus auctoris, tamen non sunt contra fidem, non opus habeo respondere multiloquio tuo.

XXXIX. JUL. Sed dicet aliquis : Quomodo resurgunt mortui, quo autem in corpore veniunt? Insiptens tu quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur¹. Non omnis caro eadem caro : alia quidem hominis, alia pecoris, alia caro volatilium, alia autem piscium : et corpora cœlestia et terrestria ; sed alia quidem cœlestium claritas, alia vero terrestrium ; alia claritas solis, et alia claritas lunæ, et alia claritas stellarum : stella enim a stella differt in gloria ; ita et resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in incorruptela ; seminatur in ignominia, surget in gloria ; seminatur in infirmitate, surget in virtute ; seminatur corpus animale, surget corpus spiritale. Sic etiam scriptum est, Factus est homo primus Adam in animam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem. Primus homo de terra terrestris, secundus homo de cœlo cœlestis : qualis terrestris, tales et terreni ; et qualis cœlestis, tales et cœlestes. Sicut portavimus imaginem terrestris, portemus etiam imaginem illius cœlestis. Difficultatem rei exemplis edomat, dicit nihil esse impossibile, cum omnipotentia pollicetur effectum. Sed sicut resurrectionem corporum seminum collatione commendat, ita etiam resurgentium diversitatem creaturarum varietatibus aperit : totum tamen loquitur de resurrectione beatorum. « Seminatur, inquit, in ignominia, surget in gloria ; semi-

¹ 1 Cor. xv, 35.

» natur in infirmitate, surget in virtute ; seminatur corpus animale, surget corpus spiritale. » Hoc certe nisi in sanctis impleri non potest : impii quoque¹ non in gloriam excitantur sed in opprobrium, sicut Propheta asserit, sempiternum². Hic opportune distantiam naturæ atque gratiæ facit, recordaturque testimonii veteris quo dictum est, « Factus est homo primus Adam in animam viventem : » subditque de suo, « novissimus Adam in Spiritum vivificantem. » Ostenditque immortalitatis dona ad vivificantem spiritum pertinere : animam vero solum viventem, ad naturam quandoque morientem. Non est ergo, inquit, hoc vivens quod vivificans : vivificans est, qui confert immortalitatem, quam Christo applicat : vivens est autem, qui vita utitur, sed non excludit mortalitatem. Ergo hoc utramque sententiam sine discrevit, ut ostenderet Adam factum esse viventem, sed non immortalem ; Christum autem in spiritum, non solum viventem, verum etiam conferentem resurrectionem, suis gloriosam, omnibus æternam.

Aug. Numquid ideo moriturus fuerat Adam, etiamsi non peccasset, quia in corpore animali, non spiritali, erat factus ? Prorsus erras si propterea necesse nobis esse arbitraris, paradysum Dei mortibus poenisque morientium, postremo ignominia, infirmitate, corruptione, in quibus nunc animalia hominum corpora seminantur, implere. Lignum enim vitæ, quod in paradiso suo plantavit Deus, etiam corpus animale defendebat a morte, donec perseverantis obedientiæ merito, in gloriam spiritalem, quam resurgentes habituri sunt justi, sine morte interveniente transiret. Justum enim erat ut imago Dei nullo fuscata et obsoleta peccato, tali insereretur corpori, quamvis de terrena materie creato atque formato, ut ei de ligno vitæ

¹ Forte quippe. — ² Jerem. xxiii, 40.